

CONFIDENTIAL AND PRIVATE

Time code	Interviewer/Interviewee	Transcript
00:00:17	Female Speaker	Joe, sê asseblief vir my jou volle naam en van en waar jy gebore is.
00:00:24	Joe	Okay, my naam is Joe van der Berg. En ek is op 'n plaas gebore, Moddergat, tussen Worcester en Villiersdorp.
00:00:40	Female Speaker	Waar kom jou ouers vandaan? Wat het hulle vir 'n lewe gedoen?
00:00:45	Joe	My ma is in Paarl gebore, maar sy is deur haar biologiese ma vir vyf sjelings verkoop, ek is nie seker wat dit werd is nie. So het sy uiteindelik by Moddergat beland. My pa kom van Harrismith af, hy het saam met sy ma na Worcester verhuis. My ma moes van die ouderdom van 14 af vir die boer in die kombuis begin werk. En my pa was 18 toe hy op die plaas begin werk het.
00:02:16	Joe	Oor my pa, ja. My pa het op die ouderdom van 18 begin werk. Soos jy sou besef, het hulle nie regtig skoolgegaan nie. My ma het nooit skoolgegaan nie. Die vrou wat haar gekoop het, het haar nooit skool toe gestuur nie en sy moes gaan werk.
00:02:43	Female Speaker	En watter soort werk het hulle gedoen? Het hulle hul hele lewe lank op die plaas gewoon?
00:02:52	Joe	My ma en pa het hul hele lewe lank op die plaas gewoon en gewerk. My ma was 'n kombuisdame of destyds 'n kombuismeisie wat na die boere se kinders en kombuiswerk omgesien het.
00:04:07	Joe	Sy was nooit seker oor hoe oud sy was nie. Maar sy moes na die kinders kyk, self 'n kind wat na kinders kyk, en sy moes ook huishoudelike take doen. Dit was op die plaas genaamd De Grip. En my pa was 'n algemene werker op die plaas vanaf die ouderdom van 18.
00:05:08	Joe	Uhm, my grootouers aan my ma se kant, het ek eers onlangs gevind en ek het my ma na 45 jaar met haar biologiese ma herenig. Maar toe my ma haar ma weer ontmoet het, want sy was vyf jaar oud toe sy haar ma verlaat het. Maar sy kon nie die antwoorde vind waarna sy gesoek het nie, want my pa se ouma was ook in 'n mishandelende verhouding. Maar toe ek my pa se ouma gevind het, was haar spraak ook aangetas, sy kon nie praat nie. Sy het my ma nie eers herken nie, sy het na my ma verwys as ma. Wat ek kan sê
00:06:06		van my pa se ma en pa, hulle het in Ladysmith grootgeword en hulle was albei destyds

CONFIDENTIAL AND PRIVATE

		alkoholmisbruikers. Blykbaar was my oupa baie streng met my pa, so daar was ook hierdie mishandeling, 'n mens kan sê dit het daar gebeur. Omdat ek byvoorbeeld stories gehoor het, as die skottelgoed nie saans gewas is nie, dan sou hy dit deur die deur uitgooi. As hulle vergeet het om hul hemde in te steek, sou hy dit met 'n mes afsny, en hulle moes so skool toe gaan. En ek dink dit was weens die...
		En ek dink dit was ook ... as gevolg van alkoholmisbruik, daardie tyd. Omdat hy ook daar in Ladysmith op 'n plaas grootgeword het, in Dwarsrivier of iets dergeliks. En dit was 'n baie afgeleë plek.
00:07:31	Female Speaker	Hoe lank het jy op die plaas gewoon en gewerk?
00:08:41	Joe	Ek is op die plaas gebore, en ek het daar gebly totdat ek gegradueer het. Ek moes na twee skole gaan. Daar was 'n klein skool naby die huis, wat tot, daardie tyd het ons dit nog standaard 3 genoem, ek dink dit is graad 5 nou waarna ons verwys. En daarna moes ek vir een jaar na 'n ander plaasskool gaan om my graad 6 te voltooi, want hulle het standaard 4 gehad. En daarna moes ek na Worcester toe gaan waar ek ses kilometer op 'n grondpad moes loop, langs 'n meer, sodat ek dorp toe kon gaan om my laerskool af te handel.
00:09:41		So, ek het die plaas eers op die ouderdom van 21 verlaat. Maar in 2015 het ek na die plaas teruggekeer omdat ek depressie gehad het en alles verloor het. My eerste poging om my eie besigheid te begin, 'n inpasientfasiliteit vir dwelmmisbruikers en wat daardie jaar gebeur het, ek het geen herinnering aan wat gebeur het nie, aangesien ek geen geheue van 2015 het nie. Al wat ek weet, is dat my ma my ondersteun het en eers in 2016 het ek weer op my voete gekom en toe het ek BOWL begin, en ek het teruggetrek na die dorp.
00:10:41	Female Speaker	Hoekom het jy BOWL begin?
00:10:45	Joe	Ek het BOWL begin. BOWL is 'n onafhanklike behuisingsorganisasie wat met mense werk wat aan dwelmmisbruik ly. En ek het met BOWL begin omdat ek grootgeword het in 'n huis waar daar alkoholmisbruik was. Die gemeenskap op die plaas het onder alkoholmisbruik gely. Ek het die impak van alkoholmisbruik op kinders gesien. Omdat my ma nie 'n drinker was nie. Op 'n Saterdag het sy altyd jammer gevoel vir die kinders van die dronkaards en die dronk vaders, en hulle het by ons huis oorgeslaap. Sy het 'n

CONFIDENTIAL AND PRIVATE

		Kersfeesbed vir hulle gemaak en hulle gevoer. Dit het my geraak dat ander mense eienaarskap moes neem.
00:11:45		En selfs in ons huis. My verhouding met my pa, daar was geen verhouding nie, dit was net negatiewe dinge. Wanneer hy dronk was, sou hy vir my sê dat ek nooit iets sou word nie. En dit het my diep geraak, veral as dinge nie uitgewerk het nie, want dan onthou jy wat jou pa vir jou gesê het toe jy grootgeword het, dat jy nooit enige plek sal kom nie, jy is F-up. En ek dink in 2015 was dit ook een van die moeilikste uitdagings wat ek weer moes trotseer om te kon sê, dit is wat my pa vir my gesê het. Alhoewel hy dronk was, het dit geklink asof dit waar was dat niks ooit vir my sal uitwerk nie. En dit het veroorsaak dat ek meer depressief geraak het, want dan onthou jy wat jou pa vir jou gesê het toe jy grootgeword het. Ek onthou toe hulle saans van die werk af gekom het, het hulle die liter wyn wat hulle gekry het saamgebring, sodat hulle nooit hoef te gaan koop het nie. So, daar was elke aand wyn, so ek het my pa nooit nugter gesien nie. Gelukkig vir my het ma nie gedrink nie, maar ek het my eie uitdagings gehad, en ek het nie geweet hoe om dit te uiter nie.
00:12:45		Toe ek hoërskool begin het, was nie een van my vriende in dieselfde graad as ek nie, sodat ek saam met hulle kon sit en huiswerk doen. Ek kon nie eers my ma vra nie, want sy het nooit skoolgegaan nie. Ek kon nie my pa vra nie. Ek dink hy het skool in graad 3 of 4 verlaat, so ek moes self uitvind hoe om daardie som te doen. Hoe om daardie huiswerk te doen. En dan is daar die huishoudelike take wat jy na skool moes doen. Ek kan onthou die bus het my altyd om 15:00 afgelaai, want ek moes om 05:00 loop om die bus om 07:00 te haal. So, ek het om 17:00 by die huis gekom en toe moes ek huiswerk doen, jy moet eet.
00:14:38		Jy moet jou take doen. En ek onthou een dag het ek net nie daaraan gekom om die hoenders uit te laat nie.
00:15:16	Joe	Daar was een dag, ek het baie huiswerk gehad om te doen, en ek het heeltemal vergeet om die hoenders kos te gee. My pa het huis toe gekom, hy het begin dronk word. Ek het gedink, hoekom is die hoenders nog binne. En ek moes die hoenders daardie aand uitlaat en toe moes ek in die hoenders se hok gaan sit, sodat ek kon voel hoe dit vir die hoenders voel om daar die hele dag te wees. My ma kon niks doen nie. Sy moes daar staan. En ek was vier uur lank in daardie hoenderhok met al die bosluise en mis. En my ma het vir my pa gesê, maar jy kan nie die kind in die hoenderhok laat staan nie en dit is net om hom 'n

CONFIDENTIAL AND PRIVATE

		les te leer. Dit het 'n argument tot gevolg gehad en uiteindelik is ek, hoe sal ek sê, toegelaat om die hoenderhok te verlaat. So ja, dit was nogal 'n uitdaging wanneer een van jou ouers nie nugter kan dink nie.
00:16:16		Dink jy dit is die [onduidelik 00:17:01] stelsel wat jou pa so ... gemaak het?
00:16:57	Female Speaker	Ja.
00:17:12	Male Speaker	Daar was een dag, ek het baie huiswerk gehad om te doen, en ek het heeltemal vergeet om die hoenders kos te gee. My pa het huis toe gekom, hy het begin dronk word. Ek het gedink, hoekom is die hoenders nog binne. En ek moes die hoenders daardie aand uitlaat en toe moes ek in die hoenders se hok gaan sit, sodat ek kon voel hoe dit vir die hoenders voel om daar die hele dag te wees. My ma kon niks doen nie. Sy moes daar staan. En ek was vier uur lank in daardie hoenderhok met al die bosluise en mis. En my ma het vir my pa gesê, maar jy kan nie die kind in die hoenderhok laat staan nie en dit is net om hom 'n les te leer. Dit het 'n argument tot gevolg gehad en uiteindelik is ek, hoe sal ek sê, toegelaat om die hoenderhok te verlaat. So ja, dit was nogal 'n uitdaging wanneer een van jou ouers nie nugter kan dink nie.
00:17:22	Female Speaker	Joe, sê asseblief vir my of jy dink die DOP-stelsel is een van die...
00:17:28	Female Speaker	Wat het jou gesinseenheid beïnvloed?
00:17:38	Joe	Ek sou sê die Dop-stelsel het 'n groot impak gehad en 'n groot rol gespeel in die disfunksionele gesin in ons huishouding. Omdat jy nie logies dink wanneer jy onder die invloed van alkohol is nie. Omdat dit 'n verstandveranderende stof is. En ek dink dit het ons gemeenskap baie geraak omdat hulle nooit die belangrikheid daarvan gesien het om skool klaar te maak nie. Gelukkig vir my en bevoorreg vir my, het ek ten minste een ouer gehad wat nie aan die Dop-stelsel deelgeneem het nie, omdat sy nie gedrink het nie. So, daar was een persoon wat my kon motiveer.
00:18:38		Maar as ek terugdink aan die plaaslewe destyds, was daar nie een huishouding waar ma en pa nie gedrink het nie. Omdat die mans die liter gekry het, en die vroue hul helftes in die aand gekry het. So, ek sien myself as een van die gelukkige kinders wie se een ouer nie gedrink het nie. En baie dinge het gebeur wat ek nie logies gedink het nie en wat nie hul kinders gemotiveer het om skool by te woon nie. Die gebrek

CONFIDENTIAL AND PRIVATE

		aan ondersteuning. Daar was baie moorde, dit was asof elke naweek, of elke tweede naweek, daar 'n moord of 'n verskriklike verkragting op die plase was. En dit was alles verbind met alkohol.
00:19:38		... inname. Omdat daar destyds nie dwelms soos kristalmet of ander dwelms soos Mandrax was nie. Maar alkohol het 'n groot rol gespeel in al daardie misdade. So, ja, ek voel die Dop-stelsel het daardie jare 'n baie groot negatiewe impak op die plaas gehad.
00:20:08	Female Speaker	Kan jy my 'n bietjie vertel van die feit dat baie jong kinders in jou tyd, so dit gaan nie eers oor tye van kolonialisme of tye van slawerny nie, verwag word om op plase te werk?
00:20:21	Joe	Uhm.
00:20:21	Female Speaker	In jou ervaring.
00:20:24	Joe	Toe ek grootgeword het, veral toe ek na die dorpskool moes gaan, het baie van hulle, of daar was altyd drie of vier van hulle wat saamgekom en ook na die dorpskool gegaan het. Maar toe dit begin winter word, het hulle dit nooit volgehou nie. Toe het hulle uit die skool gegaan en op die plaas gaan werk. Sommige van die meisies het op 'n vroeë ouderdom swanger geraak, en destyds, as jy na die dorpskool gegaan het, was jy 15 of 16 jaar oud. Soos ek gesê het, het die ouers nie eers probeer om dit te keer nie, want dit is 'n inkomste vir hulle, die kinders wat op die plaas werk. Dit help met 'n inkomste. Omdat ek voel die Dop-stelsel het ons mense arm gemaak. Hulle het nooit gekom om meubels of klere te koop nie. Want as hulle Saterdag dorp toe moes gaan, dan het hulle net ... Okay Saterdag, oor naweke het hulle nie alkohol gekry nie. So, die geld van Saterdag en Sondag gaan dan vir, so hulle moet hul alkohol op Saterdag koop en dan vir Sondag, want Maandagaand sal hulle weer alkohol kry. So, dit het 'n impak gehad op hul keuses, dat hulle eers hul alkohol sou koop en dan na kos in hul kaste sou kyk. So, dit was baie tragies in daardie tyd.
00:21:24		En die rede hoekom ek dit sê, is omdat ek kon sien dat toe dit weggeval het, dinge begin verbeter het, in die plaasgemeenskap en in die huishouding. Hulle gaan weer geraas maak.
00:23:25	Female Speaker	Joe, vertel my asseblief van onderwys. Dink jy onderwys het jou lewe gered?
00:23:36	Joe	Mmm ja, skoolonderwys is baie belangrik. Ek dink dit spruit voort uit my ma se verlange, sy het altyd gesê sy wens die dame het haar skool toe gestuur. Omdat sy haar biologiese kinders skool toe gestuur het, maar

CONFIDENTIAL AND PRIVATE

		hulle sou in die berge gaan sit en weggeloop het. En hulle het ook op 'n jong ouderdom die skool verlaat. So dit is die rede hoekom my ma my altyd gemotiveer het om skool toe te gaan. Ek onthou, ek het altyd dinge vir haar voorgelees, en dit was baie belangrik vir my. Wat my oë oopgemaak het, was daardie een Junie-vakansie, toe my pa vir my gesê het jy gaan nie net rondlê in die huis en niks doen nie, ek moet gaan werk vir vakansiegeld.
00:24:36		Ek onthou baie goed dit was snoeiseisoen en daardie dag was my hande so koud, en ek het vir myself gesê ek het respek vir plaaswerkers, hulle moet daar wees. Maar ongelukkig gaan ek nie een van hulle wees nie, met alle respek, ons moet eet, en dit is te danke aan die plaaswerkers, hulle sit kos op ons tafels. Ek het net vir myself gesê, okay, ek het my eie rol. My doel in die lewe is nie om 'n plaaswerker te word nie, en dit is ook hoekom ek besluit het om in my lyn van werk te gaan om ander te help en vir kinders te sê dit maak nie saak waar jy vandaan kom nie, jy kan dit altyd as jou motivering gebruik.
00:25:36		En ek het daardie koue as motivering gebruik. Hoe ver ek soggens met bevrore voete skool toe moes loop. My ma moes my op haar rug deur die rivier dra sodat ek nie my skoene hoef uit te trek en die res van die pad te loop nie. So, dit alles was motivering om te sê dat onderwys baie belangrik is. Andersins sou ek steeds in daardie armoedige toestand woon. So, ek is dankbaar vir wat ek deurgemaak het, want dit het my gemotiveer om te kan doen wat ek doen. Om voort te gaan met die doen van kursusse. En ek dink vandag is ek 'n trotse boer se kind wat kliënte selfs van Siena in Suid-Afrika gehelp het. Ek het virtuele gesinskonferensies, gesinsherenigings, vergaderings gehad. Omdat ek kan onthou dat die ou onwettig hier in Suid-Afrika was, maar sy ouers hom nie wou hê nie. En as ek vandag terugkyk, kon ek my nooit voorgestel het dat 'n plaaskind dit kon bereik en iets vir iemand anders kon beteken nie.
00:26:36		Ek onthou baie goed dit was snoeiseisoen en daardie dag was my hande so koud, en ek het vir myself gesê ek het respek vir plaaswerkers, hulle moet daar wees. Maar ongelukkig gaan ek nie een van hulle wees nie, met alle respek, ons moet eet, en dit is te danke aan die plaaswerkers, hulle sit kos op ons tafels. Ek het net vir myself gesê, okay, ek het my eie rol. My doel in die lewe is nie om 'n plaaswerker te word nie, en dit is ook hoekom ek besluit het om in my lyn van werk te gaan om ander te help en vir kinders te sê dit maak

CONFIDENTIAL AND PRIVATE

		nie saak waar jy vandaan kom nie, jy kan dit altyd as jou motivering gebruik.
00:27:40	Female Speaker	Waar was ons. Ons was nog nie klaar met daardie een nie. Ons was klaar met daardie een. Okay. Joe, vertel my 'n bietjie van jou verhouding met jou pa en hoe dit oor die jare verander het.
00:28:03	Joe	My verhouding met my pa. Ons het nooit 'n verhouding gehad nie. Ek kan dit nog onthou, en ek dink dit het my ma seergemaak, maar ek moes vra. Ek het haar gevra, is dit my regte pa? En sy het net na my gekyk en ek het ook vir haar gesê, ek het nie herinneringe nie, ek het nie herinneringe van hom wat my op sy skouers dra, met my speel, saam met my lag nie. Die enigste herinneringe wat ek het, is hoe hy my geslaan het. Hoe ek seer woorde vir myself gesê het, soos ek voorheen gesê het, ek sal nêrens in die lewe kom nie. En ek kon sien dat dit baie moeilik was vir 'n kind om sy ma te vra: wat sê jy nou eintlik oor jou ma?
00:29:03		Maar dit is net hoe ek gevoel het toe ek ouer geword het. Toe ek vaders sien wat hul kinders na funksies vergesel. En dit is waar ek begin vrae vra het. So dis hoe 'n pa-en-seun-verhouding moet wees, en ek weet nie dit nie. Ek kan onthou hoe trots ek was en hoe trots my ma was toe ek die topstudent in biologie was en die skool my gevra het om 'n gedig op te lê. Ek het ook gedigte geskryf. So daardie aand het hulle
00:30:03		my daardie geleentheid gegee om op die verhoog te wees en dinge te doen. En ek was so trots. En daardie dag het my pa gesê hoe lank gaan dit aanhou? Die boere se werk moet voortgaan. Ek het so seergemaak gevoel dat die boer se werk as eerste prioriteit gesien is. My prestasies, ek het hard gewerk om hierdie dinge te bereik. Ek kom vyfuur by die huis, ek het my gat afgestudeer, en nou moet ek luister na die plaas se werk wat belangriker is as om saam met my te vier. So dit was die tyd toe ek begin vra het.
00:31:03		Dit was altyd moeilik. Teen die tyd van my matriekafskied het my pa opgehou drink, maar die kommunikasie was altyd moeilik. Ek kan onthou dat my klere met my matriekafskied as 'n vermorsing van geld beskou is. Ek kon nie glo dit is gesê nie. Selfs nadat my pa opgehou het om te drink, het my pa net eendag besluit hy is klaar. So, hy was klaar met die drink, maar die skade was reeds aangerig. Die

CONFIDENTIAL AND PRIVATE

		verhouding was reeds gebreek. En nadat ek by die departement gewerk het ...
00:32:03		... as 'n meesteropleier Ek het 'n werk gekry by 'n inpasientfasiliteit as die inwonende berader. En ons het 'n marathon gehardloop.
00:32:20	Male Speaker	[onduidelik 00:32:20]
00:32:22	Female Speaker	Okay.
00:32:22	Joe	Okay. Ek kan onthou ek het 'n kliënt gehad; my kliënt en ek het 'n marathonsessie gedoen. Dit beteken jy gesels net, daar is nie regtig ... en die onderwerp wat ek gekies het, was pa-kwessies, want ek het besef dat die meeste van die kliënte wat op 'n stadion daar was, reeds dwelmverslaaf was en kwessies met hul pa's gehad het. So, ons het gesels oor die impak van hul besluite en om dwelmverslaaf te raak en die woede waarmee hulle gesit het. En daar was een spesifieke kliënt wat sy storie gedeel het, en dit het gevoel asof die storie oor my gaan. Ek het alles herleef
00:33:22		Ek kan onthou ek het saans gaan slaap, en ek het weer nagmerries begin kry oor hoe my pa my geslaan het, oor die hoenderhok. Oor 'n paar dinge. En ek het die volgende dag met my toesighouer gepraat en hom vertel wat gebeur het en wat in die sessie gebeur het. Ek het die sessie daar gestop, toe het ek die vergadering met my toesighouer gehad. En hy het my aangeraai dat ek weens die feit dat ek al hierdie wrok en daardie woede nog binne my het, 'n brief aan my pa moes skryf. Omdat my pa sy lewe drasties verander het, het ek die brief mooi begin, maar terwyl ek die brief geskryf het, het ek besef
00:34:22		hoeveel woede ek nog gehad het. En ek het nooit regtig die geleentheid gehad om hom te vertel hoe hy my laat voel het nie. Hoe hy my minderwaardig laat voel het.
00:34:41	Female Speaker	Vat jou tyd.
00:34:44	Joe	Net omdat ek wou hoor, is ek trots op jou. Ek is trots op jou prestasies. Ek is trots op jou volharding. So, ek het my deuntjie begin verander toe ek geskryf het. Ek het hom gevloek, ek het hom uitgeskel vir wat hy my ma, myself en my stiefsuster deurgemaak het, maar ek sal nooit na haar verwys as my stiefsuster nie. Hoe bang ek was, om snags met vrees vervul te gaan slaap. Ek het alles in daardie brief geskryf.

CONFIDENTIAL AND PRIVATE

00:35:44		Daarna het my toesighouer my gevra of ek die brief vir hom wil gee en ek het nee gesê, aangesien hy sy lewe verander het, wil ek nie die verlede teen hom hou nie, maar ek het ten minste my gevoelens uitgespreek. Ons het 'n ritueel uitgevoer, waar ek die brief verbrand het en my gevoelens losgelaat het. En die tweede stap was om tyd saam met my pa deur te bring toe ek terugkom. En ek het hom gevra of ons twee koffie by McDonald's kan gaan drink.
00:36:44		En ek het eers besef wat ek gevra het toe ons gaan sit het, want dit was so ongemaklik, want as 'n 23-jarige het ek nie geweet wat om vir my pa te sê nie. Omdat my ma nie daar was nie, kon ek en sy vinnig 'n gesprek begin. Daar was 'n stilte van 5–10 minute en ek weet nie hoe dit gebeur het nie, maar ek het probeer om 'n gesprek te begin. En toe die pouse aanbreek en ons rustig met mekaar kon praat, het dit beter geword. Ek dink ek het vir haar gesê: Ek vergewe jou vir wat jy aan my gedoen het. Alhoewel jy dit nie eers gevra het nie.
00:37:35	Joe	Toe die geleentheid gekom het, kon ons ná die lang stilte praat, dit het beter gegaan. Ek het vir hom gesê dat ek hom vergewe het vir wat jy my daardie tyd aangedoen het, al onthou jy dit nie eers nie. En ek weet dit was nie jy nie, pa, dit was die alkohol en al daardie dinge, en ons het stadig begin om 'n verhouding op te bou, en vandag het ons 'n pragtige verhouding. My pa is baie behulpzaam, hy is so trots op my. Hy spog oor my by sy vriend.
00:38:35		Hy wou hê ek moes eendag 'n werktuigkundige word, maar ek het nie daarvan gehou nie, die vuil hande en al daardie goed. Hy het altyd daardie olierige reuk aan hom gehad omdat hy sy eie kar reggemaak het. Ek het vir hom gesê ek is jammer dat ek nie sy wens kon vervul nie, maar as hy moes terugkyk, is ek nou 'n werktuigkundige van mense se lewens. Ek maak mense heel wat gebreek is, en hy het dit begin verstaan. So, ons verhouding is baie goed. Hy is die enigste ouer wat ek nog het. Hy maak gereeld kontak met my. Ek dink dit is nooit te laat vir mense om dinge wat verbrokkel het, reg te maak, om daardie laaste geleentheid te benut nie.
00:39:35		Om dit iets werd te maak, want ek dink die meerderheid van my slegte herinneringe is weg, en net die goeies is oor. Aanvanklik het dit snaaks geklink as my pa vir my 'n stemnota stuur wat sê: "Ek is lief vir jou, my seun. Seun, jy moet goed rus. En so moet 'n nugtere pa wees. En dit is wat ek met ander ouers wil deel: dat jou kind smag na, nie groot

CONFIDENTIAL AND PRIVATE

		geskenke nie, maar na jou liefde en emosionele ondersteuning. Die manier waarop ek nou op my ouderdom voel, voel ek dit sou anders gewees het ...
00:40:35		... maar miskien sou ek nie vandag gewees het waar ek is nie, en ek sou anders gewees het as ek dit wel gekry het. Maar baie van die ander kinders het verkies om na dwelms of alkohol te wend. Wanneer ek aan my broer dink, herinner hy my baie aan my pa, toe my pa gedrink het. Hulle kan nie 'n gesprek voer wanneer hulle nugter is nie, maar wanneer hulle alkohol drink, wil hulle praat oor alles wat hulle pla en hoe hulle voel. So, dit is tyd dat die siklus gebreek word, en ek dink ek het dit amper bereik, want my pa se pa was so met hom. En hy was so met my.
00:41:35		Maar nou het ons daardie pa-en-seun-verhouding, so ek dink die siklus is gebreek want my pa is selfs anders met sy ander kinders. Hy is 'n vader vir hulle. Jy kan regtig sien hoe belangstel hy in sy kinders is. Met sy tweede vrou ondersteun hy hulle ook, hy is langs die veld om hulle te ondersteun, en ek is net bly dat ons dit kon regmaak, want nou ondersteun hy sy ander kinders. So, ek het daardeur gegaan, maar toe het ek die geleentheid gehad om dit reg te maak. En hulle sal nooit weet wat dit is en watter voorreg dit eintlik is nie...
00:42:35		... om 'n nugter pa te hê, want nou kan hulle regtig sien watter tipe pa hy regtig is.
00:42:42	Female Speaker	Dis pragtig. Wat is jou hoop vir BOWL? Wat is jou hoop vir jou toekoms en BOWL? Wat hoop jy sal dit bereik?
00:42:53	Joe	Ek het groot drome vir BOWL. As jy na die afkorting BOWL kyk, staan dit vir Breëvallei, Overberg, Widsenberg en Langeberg. Dit is die vier munisipaliteite in ons gebied waar ek graag nog 'n sentrum wil oopmaak. Ons het nou 'n satellietkantoor in Villiersdorp en dit val onder Overberg. So, die B en die O is afgemerk, ons is Breëvallei. En dan doen ons 'n bietjie werk in Langeberg, maar met die befondsing en die begrotingsbesnoeiings maak dit dit moeilik om uit te brei. Daar is 'n groot aanvraag van mense wat my vra om uit te brei, maar jy kan hierdie dinge ongelukkig nie sonder geld doen nie. Geld is alles, maar ek kan dit nie sonder befondsing doen nie.
00:43:53		So, my droom is dat BOWL oral sal wees. En dat ons mense sal kan help om uit die kettings van verslawing te kom. En ek is mal daaroor om plaasskole te besoek en voorkoming en bewustheid te doen, veral aan die Villiers Dorp-kant. Waar dit nog altyd 'n euwel was, die alkoholiname, en die dwelms, want dit is iets wat ek as 'n plaaskind nie geweet het nie. Maar dwelms

CONFIDENTIAL AND PRIVATE

		neem oor en ek dink dit is weens die minderwaardigheidskompleks wat plaaskinders het. Ek het 'n minderwaardigheidskompleks gehad ...
00:44:53		... toe ek die dorpskool begin bywoon het. Ek is geboelie en ek is gedreig dat ek die volgende dag druiwe moet bring, anders vat hulle jou toebroodjies uit jou hande, wat jou ma gemaak het. Sodat die minderwaardigheidskompleks jou aan die einde van die dag laat skool verlaat, want wat doen jy? Jy word as 'n plaas Japie gesien en die dorpskinders is beter as jy. Ek kan onthou daardie een keer toe ek skole wou verander, so sleg was dit. Maar omdat ons opsies daardie tyd so beperk was, kon jy nie praat oor wat by jou huis aangaan nie. Omdat jy dan moes hoor dat jy oor niks kla nie.
00:45:53		So, ek het sonder my ma se toestemming probeer om skool te verander, ek het 'n storie opgemaak wat ek vir die meneer vertel het, en ek was ...
00:46:25	Joe	So, ja, dit was moeilik. En toe het my skooltas verdwaal en ek was 'n week lank nie by die skool nie. En my ma het uitgevind en my 'n groot pak slaie gegee. En die skoolhoof het net gesê, hy moet eerlik wees. Maar ek kon nooit eerlik wees nie, ek was altyd bang vir die polisie. Ek is ook op hoërskool geboelie. Ek dink my ma was so verstom toe sy eendag my onderhoud op die radio gehoor het. Sy het my gevra, hoekom het jy my nie vertel waardeur jy as kind gegaan het nie. Jy is geboelie, maar jy het steeds skool toe gegaan, en ek moes dit vandag op die radio hoor.
00:47:25		Oor hoe jy op skool mishandel en geboelie is. Ek was altyd bang vir die polisie. Ek is ook op skool geboelie. So, die DOP-stelsel het baie negatiewe impak op dinge gehad, want as ek daardie tyd geweet het en net openlik gepraat het. Maar as kind kon jy nie eens sê hoe jy gevoel het nie, of daar was nooit tyd nie, of niemand het jou gevra hoe jou dag by die skool was nie. Of wat het jy vandag geleer? So ja, dis dit. Ek voel dit het 'n enorme impak.
00:48:11	Female Speaker	Is jy nou vry?
00:48:13	Joe	Ja.
00:48:14	Female Speaker	Kan jy my vertel?
00:48:17	Joe	Ek... Ek is gelukkig met wat ek deurgemaak het. Ek is tevrede met wat ek vandag weet. Om te verhoed dat kinders in sekere dinge vasgevang word. Ek was waarskynlik 19 jaar oud toe ek my eerste sigaret gerook en alkohol gedrink het. Dinge was nie reg by die huis nie. En ek het net gevoel dat niemand omgee

CONFIDENTIAL AND PRIVATE

		nie. My ma het my toegelaat om op 'n bustrip te gaan, want sy het net gevoel ek moes wegkom, dinge was destyds chaoties by die huis. Maar sy het nie geweet dat ek met ander vriende op die reis betrokke sou raak nie en het gedrink om te vergeet.
00:49:17		'n Paar jaar later het ek in Piketberg gaan werk, dit was destyds 'n rassistiese plek. Ek het niemand daar geken nie. So, ek is deur 'n gas van die hotel aan kokaïen voorgestel. Hy het dit 'n eenmalige ding genoem en toe het ek besef dat ek 'n verslawende persoonlikheid het wat van my pa se kant af kom. Hy kon twee lyne snuif, en dit sou goed wees. Die volgende dag het ek opgestaan, ek was nie reg nie. En ek wou meer hê, en hy moes my daarvan voorsien.
00:50:17		Omdat ek gevoel het as jy my nie kan voorsien nie, sal ek vir almal sê dat jy my daaraan bekendgestel het. So, ek het hom afgepers, ek het hom gemanipuleer. So, dit het waarskynlik vir ongeveer twee maande aangehou, waar ek letterlik kon sien, en my werkgewer het gesê jy is nie meer die persoon wat jy vroeër was nie. En ek het agteruit gegaan. Ek het by 'n ondersteuningsgroep aangesluit en daar het ek werklik besef dat dit 'n generiese ietsverslawing is en dat dit baie erger kon wees. Omdat ek nou daar is om ander te help.
00:51:17		Ek weet ook hoe om empatie te hê. Ek weet ook hoe om vir iemand te sê, dit is nie 'n verskoning om op te gee nie. En om 'n voorbeeld te wees van wat 'n persoon kan bereik. Ek sal nie sê die mooiste ding nie, maar die snaakste ding wat my in hierdie lyn van werk oorgekom het, was toe een van my boelies my kantoor binnegestap het. En hy het gesê: Ek is so jammer. En toe het hy besef hy moes my sien; ek kon die skuldgevoel sien. Maar dit het so goed gevoel om vir hom te sê: "Kom ons vergeet wat jy aan my gedoen het, want ek is nie hier om te oordeel nie." Jy moet jouself vergewe vir wat jy aan my gedoen het. Ek het jou reeds vergewe. Ek wil jou help.
00:52:17		En tydens die sessie, die assessering, het ek besef hy is geboelie. So, hy het net die boelie geword. En dit was 'n goeie reis om saam met hom te werk. Waarlik.
00:52:41	Female Speaker	Dit is 'n pragtige storie. Dankie.
00:52:44	Male Speaker	Baie dankie.